

9. Tkachenko, A.M. (2017). Innovations and their role in the hotel and restaurant industry. Available at: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2017/3_2017/8.pdf (Accessed 26.09.2023) (in Ukr.).

10. Cntraveller (2021). *WELLNESS & SPA The best wellness destinations in the world*. Available at: <https://www.cntraveller.com/gallery/best-spas-in-the-world> (Accessed 26.09.2023).

11. Innovative (2023). *Innovative spa solutions Innovative spa solutions*. Available at: <http://www.inviion.com/research/> (Accessed 26.09.2023).

12. Boulevard (2022). *The More You Know: 6 Tech Innovations to Make Your Spa Healthier*. Available at: <https://www.joinblvd.com/blog/tech-innovations> (Accessed 26.09.2023).

13. Global Journal of Management and Business Research: F Real Estate Event & Tourism Management (2014). *How Innovation Shapes the Spa Industry and Determines its Evolution*. Vol.14, Issue 2, Version 1.0, pp. 7-18.

УДК 640.4:364-786.2

JEL Classification: L84,L89,I15,Z39

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-3.91.12>

Ольга Вдовічена, к.е.н., доцент,
<https://orcid.org/0000-0003-0768-5519>

Руслан Барбуца, магістр,
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Чернівці

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОЄКТУВАННЯ ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА З РЕАБІЛІТАЦІЙНИМ ЦЕНТРОМ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. У зв'язку з продовженням військових дій в країні, збільшенням кількості залучених чоловіків до військової служби та ускладненими наслідками, які виникають під час повернення захисників до мирного життя, щораз більшої актуальності набуває реабілітація військовослужбовців.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо надання реабілітаційних послуг для відновлення військовослужбовців у готельних підприємствах. **Методологія дослідження.** Методика проведення досліджень ґрунтувалась на загальнонаукових методах: аналізу, синтезу, класифікації та оглядово-аналітичного методу, а також вивчення наукової літератури з теми дослідження. **Результати.** Сформульовано визначення поняття «реабілітація» та розглянуто традиційні і сучасні способи реабілітації.

Проведено дослідження існуючих реабілітаційних центрів для військовозобов'язаних, які функціонують на території України. Беручи до уваги, що збройна агресія російської федерації триває, вбачаємо необхідність у відкритті нових підприємств та впровадженні реабілітаційних послуг на фоні санаторно-курортних закладів і курортних готелів. Перспективною локацією для таких закладів виступає захід країни, у зв'язку зі сприятливим кліматом, чистим повітрям та неймовірними пейзажами. Окреслено основні вимоги та стандарти для створення готельного підприємства з центром реабілітації військових, для правильних умов відновлення та позитивного емоційного впливу на захисників нашої держави. **Практичне значення.** Проєктування або реконструкція готельних підприємств з центром реабілітації військовослужбовців матиме позитивний вплив не лише безпосередньо на захисників України, а й позначиться загалом на економіці держави, її соціальній та гуманістичній сферах. **Перспектива подальших досліджень.** Здійснити наукове дослідження найбільш «працюючих» методик відновлення для військовослужбовців та визначення послуг, які пропонуватиме реабілітаційний центр при готельному підприємстві.

Ключові слова: реабілітація, військовослужбовці, відновлення, готельне підприємство, послуга, реабілітаційний центр.

Кількість джерел: 13; кількість таблиць: 2; кількість рисунків: 1.

Olha Vdovichena, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,

<https://orcid.org/0000-0003-0768-5519>

Ruslan Barbutsa, Master's degree student,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of SUTE, Chernivtsi

RELEVANCE OF DESIGNING A HOTEL ESTABLISHMENT WITH A REHABILITATION CENTER FOR THE RECOVERY OF MILITARY SERVANTS

Summary

In connection with the continuation of military operations in the country, the increase in the number of enlisted men for military service and the complicated consequences that arise during return of the defenders to peaceful life, the rehabilitation of servicemen is urgent.

The purpose of the study is to substantiate and develop practical recommendations for the provision of rehabilitation services for recovery of the military personnel in hotel enterprises. The research methodology was based on general scientific methods: analysis, synthesis, classification and review-analytical method, as well as the study of scientific literature on the research topic.

The definition of the concept of rehabilitation is formulated and both traditional and modern methods of rehabilitation are considered. A study of the existing rehabilitation

centers for conscripts operating on the territory of Ukraine was conducted. Taking into account that the armed aggression of the Russian Federation continues, we see the need to open new enterprises and introduce rehabilitation services against the background of health resorts and resort hotels. The Western part of the country is a promising location for such institutions, due to its favorable climate, clean air and incredible landscapes. The basic requirements and standards for the establishment of a hotel enterprise with a military rehabilitation center are outlined, for proper recovery conditions and a positive emotional impact on the defenders of our country. The design or reconstruction of hotel enterprises with centers for rehabilitation of the military personnel will have a positive impact not only directly on the defenders of Ukraine, but will also affect the economy of the state, its social and humanitarian spheres as a whole.

The authors define perspective of the further research in a scientific search for the most "efficiently working" recovery methods for military personnel and to determine the services that will be offered by the rehabilitation center at the hotel enterprise.

Keywords: rehabilitation, military personnel, restoration, hotel enterprise, service, rehabilitation center.

Актуальність. Постановка проблеми. Враховуючи повномасштабне вторгнення країни-агресора на територію нашої держави, значна кількість туристичних підприємств змушені припинити функціонування або перепрофілювати свою діяльність, а готелі, санаторії та туристичні бази – приймати біженців з окупованих територій або надавати реабілітаційні послуги військовослужбовцям [1-2].

Отриманий під час бойових дій травматичний досвід негативно впливає на стан здоров'я військовослужбовців, а після повернення до мирного життя вони переживають стреси, пов'язані з соціальною адаптацією, труднощами в спілкуванні, нерозумінням близьких, професійною самореалізацією тощо. Отримані потрясіння під час бойових дій підсилюються переживаннями, що виникають після повернення додому. У зв'язку з цим виникла нагальна потреба в реабілітаційній діяльності та соціальній адаптації військовослужбовців та учасників АТО.

Необхідність розв'язання проблем реабілітації військово-службовців нині є одним з найбільш значущих питань, якому має приділятися значна увага як зі сторони держави, так і зі сторони громадськості, адже війна в Україні і досі триває.

Проблемам реабілітації військовослужбовців присвячено наукові роботи таких вітчизняних та зарубіжних вчених: В. Ф. Кифяк, В. І. Попова, К. В. Паламарек, С. В. Базарний, А. П. Мельник, Т. М. Титаренко, І. М. Ушакової, О. В. Чернової, М. Frain, M. Bethel, M. Bishop та інші. Водночас питання впровадження реабілітаційних послуг для військовослужбовців у готелях вивчено недостатньо.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо надання реабілітаційних послуг для відновлення військово-службовців у готельних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Завдання держави створити військовослужбовцям усі необхідні умови, які б забезпечили їм однаковий зі звичайними співгромадянами рівень життя, зокрема в сфері зайнятості, освіти, розвитку, тобто їх максимальної участі в суспільному житті. Це можливо за допомогою їх реабілітації. Термін «реабілітація» походить від латинських слів «re-» – відновлення і «habilis» – здатність, тобто «Rehabilis» – відновлення здатності (властивостей), валідності індивідуума [3].

Серед видів реабілітації зазвичай виділяють дві великі групи: медичну і соціальну. Медична реабілітація складається з комплексу заходів, спрямованих на максимально можливе відновлення здоров'я людини після перенесеного захворювання, оперативного втручання, на компенсацію порушених чи повністю втрачених функцій організму [3]. Соціальна реабілітація передбачає комплекс заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для інтеграції людини у суспільство, відновлення її соціального статусу, здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності.

У табл. 1 розглянемо сучасні види реабілітацій військовослужбовців, котрі застосовуються в Україні [4-5].

З огляду на перераховані вище види реабілітацій, здійснення реабілітаційних заходів військовослужбовців повинні відбуватися залежно від тяжкості фізичного, морального та психологічного стану людини, поєднуючи при цьому різні способи.

Таблиця 1

Сучасні види реабілітацій військовослужбовців в Україні

<i>Вид реабілітації</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Способи застосування</i>
Медична	Застосовується до військовослужбовців, які отримали досить серйозні травми	Повноцінне і раціональне харчування, фізіотерапія, медикаментозна терапія, бальнеотерапія, масаж, дотримання гігієнічних норм
Психологічна	Когнітивно-поведінкова терапія - це зміна точки зору, поведінки, напрямку думок завдяки спілкуванню зі спеціалістом. Метод десенсибілізації й переробки за допомогою рухів очей допомагає тілу обробити та пережити травматичні події	Якісна психологічна реабілітація, спілкування з психологами
Animal	Тривалість лікування: близько року. Тварини, які зараз долучаються: собаки, коні, бджоли та котики й еноти.	Військові поринають у відстеження рухів тварин та їх спілкування одного з одним. Відвідування реабілітаційних центрів з тваринами допомагає забути про все погане
Освітня	Повернувшись до громадського життя, з якого випали на місяці/роки, військові шукають нову роботу, і для цього необхідно відновити навички, котрі могли бути забутими чи втраченими або ж освоїти нові	30 вищих навчальних закладів України мають підписаний меморандум у справах ветеранів, щоб ті могли повернутись до навчання, а також багато іноземних курсів
Ігрова	Реабілітація проходить таким чином: перед військовим знаходиться великий екран, котрий розпізнає рухи. Особа, яка проходить лікування, грає у футбол, баскетбол тощо й отримує бали за правильні рухи. Це дає змогу згадати, як необхідно виконувати певні рухи та відволікає від думок, болю	Кабінети інтерактивної реабілітації
Сімейна	Навчання рідних військовослужбовців правильної поведінки з військовими, відстеження змін у поведінці військовослужбовців та контролювання своєчасного звернення до лікаря у разі необхідності.	Навчання на курсах онлайн та офлайн, створених для забезпечення комфортних умов військовим та повернення їх до мирного життя
Дружня	Спілкування на рівних з військовими. Такий метод надає можливість поговорити з людиною, яка розуміє, та допомогти один одному пережити травматичні події.	Реабілітація у вільному доступі, групи організуються онлайн у соціальних мережах або створюються самостійно військовими.
Фізична	Тривалість: від 1-2 до 5-6 міс. і більше. Відновлення функціональності організму після найважчого періоду та зменшення шансів розвитку інвалідності.	Ерготерапія, зали ЛФК з тренажерами, кінезіотерапія
Соціальна	Групова робота дозволяє відновлювати комунікацію, відстежувати й контролювати різкі зміни стану та звикати до розслабленого стану.	Групи підтримки та центри соціальної реабілітації
Бізнес-реабілітація	Навчання військовослужбовців проектній діяльності та навичок зі сфери продажів.	Існує програма #Варто, яка на конкурсній основі надає гранти військовим на відкриття бізнесу

Розробкою програм реабілітації учасників бойових дій займається безпосередньо український уряд, а от кадрову підтримку надають західні союзники України, які відряджають висококваліфікованих психологів, хірургів, фізичних терапевтів, ерготерапевтів та фахівців з протезування [6]. Міжнародна спільнота й громадські організації також допомагають українській владі в лікуванні військових, які отримали поранення або стали інвалідами після бойових дій. Не залишаються осторонь і волонтери: вони збирають кошти на придбання протезів, ортезів для захисників.

Поновлення військовослужбовців до стабільного та здорового життя відбувається у спеціально обладнаних та підготовлених закладах. В Україні виділяють такі їх види [3; 7]:

1. Лікувально-діагностичний центр — це медичний заклад, який спеціалізується на наданні широкого спектру медичних тестів, діагностичних процедур і послуг для діагностики та моніторингу різних станів здоров'я та захворювань. Їхньою метою є оцінка та діагностування стану здоров'я пацієнта.

2. Медико-психологічний реабілітаційний центр – це структурний підрозділ санаторно-курортного закладу, діяльність якого спрямована на відновлення психофізіологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності осіб, які виконували свою роботу у небезпечних районах чи є постраждалими через небезпекову ситуацію. Заклади такого типу забезпечують мультидисциплінарний підхід до реабілітації, поєднуючи медичні та психологічні втручання для сприяння одужанню, покращенню функціонування і благополуччя загалом.

3. Центр психологічної реабілітації — це спеціалізований заклад, який зосереджується на наданні комплексної допомоги та підтримки особам із розладами психічного здоров'я, психічними розладами чи психіатричними вадами. Ці центри пропонують низку послуг і програм, спрямованих на допомогу людям у їхньому одужанні та реінтеграції в суспільство.

4. Психіатричний лікувальний центр є спеціалізованим закладом охорони здоров'я, який надає комплексну психіатричну

допомогу та лікування особам з розладами психічного здоров'я та важкими емоційними розладами. Ці заклади спеціально створені з метою забезпечення безпечного та терапевтичного середовища для осіб, які потребують інтенсивного психіатричного втручання та підтримки. Їхнім основним завданням є надання невідкладної та спеціалізованої допомоги особам із важкими психічними захворюваннями, які потребують госпіталізації.

У табл. 2 проведемо дослідження реабілітаційних центрів для військових, які функціонують на території України [8-10].

Аналізуючи дані табл. 2, бачимо, що кількість реабілітаційних центрів для військовозобов'язаних в Україні не є великою, держава лише починає впевнені кроки в їх організації та підтримці. Основна частина закладів відновлення зосередилась в Києві та на заході країни. Беручи до уваги, що збройна агресія російської федерації триває, а кількість хлопців, яким потрібна допомога, з кожним роком зростає, бачимо необхідність у відкритті нових підприємств і впровадженні реабілітаційних послуг на фоні санаторно-курортних закладів і курортних готелів [11].

Перспективною локацією для побудови готельного підприємства з рекреаційним центром для військовослужбовців є гірська місцевість Західної України, з її чистим повітрям, тишею та спокоєм, які мають гарний вплив на психоемоційний стан захисників.

Розглянемо основні конструктивні цілі під час проектування готельного підприємства з центром реабілітації військовослужбовців [12]:

1. Створення домашнього середовища шляхом ретельної уваги до зовнішніх і внутрішніх архітектурних особливостей та елементів інтер'єру.

2. Проєкт готелю повинен включати відкритий і яскравий дизайн. Конфігурація приміщень має базуватися на близькості зон і не повинна включати довгі коридори з метою сприяння соціальній активності та взаємодії з персоналом.

3. Забезпечення широкого візуального та фізичного доступу до природи, що сприятиме зціленню військовозобов'язаних.

Реабілітаційні центри для військовозобов'язаних

<i>Назва реабілітаційного центру</i>	<i>Локація</i>	<i>Реабілітація</i>	<i>Способи реабілітації</i>
Лікувально-діагностичний центр «ADONIS»	м. Київ, вул. Жиянська, 72	Допомога після поранень та контузій, пошкодження кінцівок, відновлення після інсульту, черепно-мозкових травм, післяопераційна реабілітація, відновлення мовлення	Спортзал, сучасний діагностичний комплекс для швидкого обстеження (власна лабораторія, УЗД, ЕКГ)
Медичний центр «Меднеан»	м. Чернівці, прос. Незалежності, 125А	Реабілітація опорно-рухового апарату, лікування захворювань хребта та суглобів, після черепно-мозкових травм	Кабінети мануальної терапії, фізіотерапії, активна кінезіотерапія, пасивна механотерапія, ручні методи реабілітації, тракційні методи
Реабілітаційний центр «Recovery»	Київська обл., с. Процев, вул. Богдана Хмельницького, 6/10, м. Одеса	Хірургічне та терапевтичне лікування	2 високофункціональні зали фізичної реабілітації, 3 кабінети апаратної фізіотерапії, масажні кабінети, кабінет ерготерапії, маніпуляційна
Медичний реабілітаційний центр «Модричі»	Львівська область, Дрогобицький р-н, с. Модричі вул. Курортна, 3/1	Нейрореабілітація, фізична реабілітація опорно-рухового апарату, кінезіотерапія, ерготерапія, гідрокінезотерапія, фізіотерапія, спелеотерапія, масаж, озокеритотерапія	Адаптовані номери, басейн, 4 реабілітаційні зали, підйомник «Гульдман», вертикалізатор, Balance-Trainer, віртуальна реальність, система Tyrostation
Оздоровчо-реабілітаційний центр «Сосни»	м. Київ, вул. О.Бальзака, 85А, вул. Огіркова, 69, Вишгородський р-н, с. Воропаїв, вул. Київська, 100	Осколкові та кульові поранення хребта, протезування, порушення моторики, контузії	Фізіотерапія, лікувальна фізкультура, масаж ручний, психологічна реабілітація
Реабілітаційний центр «Тисовець»	Львівська область, Сколівський р-н	Відділ психологічної та фізкультурно-спортивної реабілітації	Комплекс фізіотерапевтичних процедур, стоматологічна допомога, тренажерний зал, спормайданчик
Інститут вертебрології та реабілітації	м. Київ, вул. Загорівська, 23; вул. Оболонська, 12; вул. Срібнокільська, 2а, корпус Б м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 99	Реабілітація після вогнепальних, уламкових переломів кісток та опіків, післяопікові рубці, порушення дихання	Апаратні фізіотерапевтичні процедури, масаж, мануальне м'язове тестування, нейродинаміка

4. Приміщення для захисників повинні мати доступ до природного світла, а також відповідний акустичний контроль.

5. Оптимізація кількості меблів, світильників та обладнання, які можуть бути використані як зброя.

6. Відокремити блок відпочинку від блоку реабілітації, а також розподілити відповідно до фізичних чи фізіологічних потреб військовозобов'язаних.

7. «Розумне пристосування» – організація у готелі адаптивного середовища життєдіяльності людей з обмеженими можливостями шляхом пристосування навколишнього оточення під їхні потреби (спеціальні ліфти, пандуси).

На рис. 1 наведені головні результати після створення готельного підприємства з центром реабілітації військовослужбовців [13].

Рис. 1. Результати створення готельного підприємства з центром реабілітації військовослужбовців

Аналізуючи дані рис. 1, бачимо, що створення готельного підприємства з центром реабілітації військовослужбовців матиме позитивний вплив не лише безпосередньо на захисників України, а й позначиться загалом на економіці держави, її соціальній та гуманістичній сферах.

Висновки з даного дослідження. З останніми подіями, які відбуваються в Україні, підвищився науково-практичний інтерес до проблем реабілітації військовослужбовців та повернення їх до мирного життя. У зв'язку з цим в Україні активно почала досліджуватись проблема реабілітації захисників та забезпечення об'єктів цивільної інфраструктури.

Проаналізувавши традиційні та сучасні способи реабілітації, дійшли висновку, що для адаптації військових до звичного життя, необхідно їх використовувати в комплексі.

Провівши дослідження існуючих реабілітаційних центрів для військовозобов'язаних, які функціонують на території України, та беручи до уваги, що збройна агресія російської федерації триває, вбачаємо необхідність у відкритті нових підприємств та впровадженні реабілітаційних послуг на фоні санаторно-курортних закладів та курортних готелів. Перспективною локацією для таких закладів виступає захід країни, у зв'язку зі сприятливим кліматом, чистим повітрям і неймовірними пейзажами.

Окреслено основні вимоги та стандарти для створення готельного підприємства з центром реабілітації військових для правильних умов відновлення та позитивного емоційного впливу на захисників нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Кифяк В. Адаптація сфери гостинності до нових реалій: від транскордонної співпраці до євроінтеграції. *Трансформація готельно-ресторанного бізнесу регіону в умовах євроінтеграції* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці: Технодрук, 2023. С. 183-186.
2. Паламарек К. В. Ногеса: перспективи післявоєнного відновлення. *Трансформація готельно-ресторанного бізнесу регіону в умовах євроінтеграції* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці: Технодрук, 2023. С. 73-77.
3. Єпіфанов В. Основи реабілітації : підручник. СПО–Геотар-Медіа, 2020. С. 124.

4. Сучасні види реабілітації для постраждалих від війни та ветеранів ЗСУ. URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/sucasni-vidi-reabilitacii-dla-postrazdalih-vid-vijni-ta-veteraniv-zsu-8895> (дата звернення: 11.09.2023).
5. Як проходять психологічну реабілітацію військовослужбовці Національної гвардії України. URL: <https://ngu.gov.ua/z-okoru-v-alpy-yak-prohodyat-psyhologichnu-reabilitaciyu-vijskovosluzhbovczi-nacjonalnoyi-gvardiyi-ukrayiny/> (дата звернення: 12.09.2023).
6. Мельник А. П. Психологічна реабілітація військовослужбовців, що перебували в умовах бойових дій. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2019. №4 (29). С. 100-105.
7. Дьоміна Г. А. Як уберегти воїна АТО від самогубства на війні та вдома. *Психосоціальна підтримка осіб з травмою війни: міжнародний досвід та українські реалії* : збірник матеріалів, доповідей. Всеукр. науково-практичної конференції. ДонДУУ, 2018. С. 229-231.
8. Медичний реабілітаційний центр «Модричі». URL: <https://modrychi.com.ua/>(дата звернення: 12.09.2023).
9. Медичний центр «Меднеан». URL: <https://www.mednean.com.ua/uk/> (дата звернення: 16.09.2023).
10. Реабілітаційний центр національної мережі «Recovery». URL: <https://recoveryua.org/> (дата звернення: 18.09.2023).
11. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О. Психологічна робота з військовослужбовцями учасниками АТО на етапі відновлення : методичний посібник. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
12. Попелюшко Р. П. Особливості психологічної реабілітації учасників бойових дій засобами природничої рекреації. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психол. ім. Г.С. Костюка. Київ, 2015. Т. XI: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. Вип. 13. С. 198-207.
13. Шапран М. В. Стратегія розвитку курортно-оздоровчої сфери України в системі державного управління. *Держава та регіони*. 2017. Вип. 1. С. 261-265.

References:

1. Kyfyak, V. (2023). Adaptation of the hospitality sector to new realities: from cross-border cooperation to European integration. *Transformatsiia hotelno-restorannoho biznesu rehionu v umovakh yevrointehratsii* [Transformation of the hotel and restaurant business of the region in the conditions of European integration], Materials of the International scientific and practical conference. Chernivtsi, pp. 183–186.
2. Palamarek, K. (2023). Horeca: prospects for post-war recovery. *Transformatsiia hotelno-restorannoho biznesu rehionu v umovakh yevrointehratsii* [Transformation of the hotel and restaurant business of the region in the conditions of European integration], Materials of the International Scientific and Practical Conference. Chernivtsi, pp. 73-77.
3. Epifanov, V. (2020). *Osnovy reabilitatsii* [Basics of rehabilitation]. SPO-Geotar-Media, p. 124 (in Ukr.).
4. Modern types of rehabilitation for war victims and veterans of the Armed Forces Available at: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/sucasni-vidi-reabilitacii-dla-postrazdalih-vid-vijni-ta-veteraniv-zsu-8895> (Accessed 11 September 2023) (in Ukr.).

5. How servicemen of the National Guard of Ukraine undergo psychological rehabilitation. Available at: <https://ngu.gov.ua/z-okopu-v-alpy-yak-prohodyat-psyhologichnu-reabilitacziyu-vijskovosluzhbovczi-nacziionalnoyi-gvardiyi-ukrayiny/> (Accessed 12 September 2023) (in Ukr.).
6. Melnyk, A.P. (2019). Psychological rehabilitation of servicemen who were in combat conditions. *Aktual'ni problemy sotsiologii, psykholohii, pedahohiky [Actual problems of sociology, psychology, pedagogy]*, no. 4 (29), pp. 100-105 (in Ukr.).
7. Dyomina, G. A. (2018). How to protect an ATO soldier from suicide in war and at home. *Psykhosotsialna pidtrymka osib z travmoiu viiny: mizhnarodnyi dosvid ta ukrainski realii : zbirnyk materialiv, dopovidei. Vseukr. naukovo-praktychnoi konferentsii [Psychosocial support of persons with war trauma: international experience and Ukrainian realities : A collection of materials, reports Vseukr. Scientific and practical conference]*, pp. 229-231 (in Ukr.).
8. Medical rehabilitation center «Modrychi». Available at: <https://modrychi.com.ua/> (Accessed 12 September 2023) (in Ukr.).
9. Medical Center «Mednean». Available at: <https://www.mednean.com.ua/uk/> (Accessed 16 September 2023) (in Ukr.).
10. Rehabilitation center of the national network «Recovery». Available at: <https://recoveryua.org/> (Accessed 18 September 2023) (in Ukr.).
11. Kokun, O.M., Agaev, N.A., Pishko, I.O. (2017). *Psykhologichna robota z vijs'kovosluzhbovtsiamy uchasnykamy ATO na etapi vidnovlennia [Psychological work with servicemen participating in the anti-terrorist operation at the recovery stage]*. Kyiv, 282 p. (in Ukr.).
12. Popelyushko, R.P. (2015). Peculiarities of psychological rehabilitation of combatants by means of natural recreation. *Aktual'ni problemy psykholohii : zb. nauk. pr. Nats. akad. ped. nauk Ukrainy, In-t psykhol. im. H.S. Kostiuksa: Psykhologhiia osobystosti. Psykhologichna dopomoha osobystosti [Actual problems of psychology : coll. of science Ave. Nats. Acad. ped. of Sciences of Ukraine, Institute of Psychol. named after H.S. Kostyuka: Psychology of personality. Psychological assistance of the individual]*. Kyiv, vol. 13, pp. 198-207 (in Ukr.).
13. Shapran, M.V. (2017). Development strategy of the resort and health sector of Ukraine in the system of state administration. *Derzhava ta rehiony [State and regions]*, vol. 1, pp. 261-265 (in Ukr.).